

1^ο Γυμνάσιο Ανατολής σχολικό έτος 2013-14

«Ενημέρωση για τη σχολική βία»

Συζητάμε

Μοιραζόμαστε σκέψεις

Προτείνουμε λύσεις

Δε μένουμε αδιάφοροι

ΟΡΙΣΜΟΣ

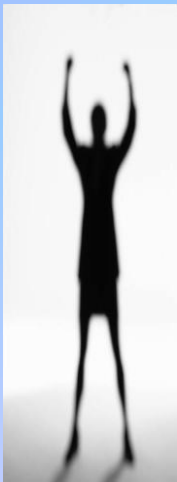
- Bulling (μπούλινγκ)
- από τον αγγλικό όρο bully, που σημαίνει εκφοβίζω
- Ο όρος «εκφοβισμός και βία στο σχολείο» (school bullying)
- ο όρος «θυματοποίηση» (victimization)

ΕΝΔΟΣΧΟΛΙΚΗ ΒΙΑ & ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΣ

- Κατάσταση στην οποία ασκείται εσκεμμένη, απρόκλητη, συστηματική και επαναλαμβανόμενη βία και επιθετική συμπεριφορά

με σκοπό

- Την επιβολή, την καταδυνάστευση και την πρόκληση σωματικού και ψυχικού πόνου σε μαθητές από συμμαθητές τους

Προσέγγιση του φαινομένου

- ως σύμπτωμα βαθύτερων προβλημάτων
- Και δομικών ελλείψεων της ελληνικής κοινωνίας και του ελληνικού σχολείου
- ως την επιφάνεια του προβλήματος
- ως σύνθετο φαινόμενο και πολυπαραγοντικό
- ΑΡΑ: οι βαθύτερες αιτίες θα πρέπει να αναζητηθούν

Οι λόγοι που οδηγούν στην άσκηση βίας

- είναι πολλοί και διαφέρουν ανάλογα με την
- **κοινωνικοοικονομική κατάσταση** των ατόμων
- **την ιστορική συγκυρία,**
- **την κουλτούρα**
- **και τον πολιτισμό**
- **Σχετίζονται:** με χαρακτηριστικά της προσωπικότητας, την ελλιπή καλλιέργεια, βίαιες συμπεριφορές που ενισχύονται από το περιβάλλον, τις ελλιπώς αναπτυγμένες επικοινωνιακές ικανότητες, την ανεπαρκή γονική υποστήριξη και επιρροή, τις άδικες τιμωρίες και την κακοποίηση των παιδιών, τη φτώχεια, η επιρροή των μέσων μαζικής ενημέρωσης κ.α

Η σχολική βία είναι μια μορφή κοινωνικού ελλείμματος

- αντανακλά την κοινωνική ανισότητα
- τον αποκλεισμό
- τη ματαίωση των ατομικών προσδοκιών
- συσχετίζεται άμεσα με την εγκληματικότητα στην ευρύτερη κοινωνία
- είναι δείκτης της ανοχής της
 Συνεπώς: η εξάλειψή της συνδέεται με την προστασία των θεσμών και των αξιών του κοινωνικού πλαισίου

Συνηθισμένες εκδηλώσεις

- Χειρονομίες, σπρωξιές, ξυλοδαρμοί
- φραστικές επιθέσεις, βρισιές, προσβολές
- Απειλές, εκβιασμοί
- Κλοπές
- Καταστροφές προσωπικών αντικειμένων
- Σεξουαλική παρενόχληση, κακοποίηση
- Αποκλεισμός και απομόνωση από παρέες ομάδες, κοινωνικές δραστηριότητες

Μορφές βίας & εκφοβισμού

Σωματική: φυσικός τραυματισμός ή απειλή τραυματισμού προς κάποιον. Εκδηλώνεται με σπρωξίματα, σκουντήματα, αγκωνιές, γροθιές και κλοτσιές, τρικλοποδιές, χτυπήματα με αντικείμενα, τσιμπήματα και δαγκωνιές, περιορισμό του άλλου μέσω σωματικών πρακτικών.

- **Λεκτική:** συστηματική χρησιμοποίηση υβριστικών εκφράσεων, φραστικών επιθέσεων, προσβολών και απειλών, αγενών σχολίων και ειρωνείας, χρήση παρατσουκλιών.
- Οι λέξεις **πονάνε.....**

Μορφές εκφοβισμού

- Εκφοβισμός με εκβιασμό: εκούσια απόσπαση χρημάτων ή προσωπικών αντικειμένων, η οποία συνοδεύεται από απειλές ή και τον εξαναγκασμό σε αντικοινωνικές πράξεις.
- Έμμεσος ή κοινωνικός: προσπάθεια για κοινωνική απομόνωση ή αγνόηση ατόμου, για άσκηση επιρροής στην ομάδα των συνομηλίκων ώστε να αισθανθούν αντιπάθεια για κάποιο συγκεκριμένο συμμαθητή τους, διάδοση κακόβουλων φημών και ψευδών.

Μορφές εκφοβισμού

- **Ηλεκτρονικός:** αποστολή απειλητικού ή υβριστικού υλικού μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, των υπηρεσιών MMS και SMS που παρέχουν τα κινητά τηλέφωνα και των διαδικτυακών τόπων κοινωνικής δικτύωσης, χρήση ή παραποίηση των προσωπικών δεδομένων κάποιου ατόμου, αποκλεισμός του από μια δικτυακή ομάδα, κλήσεις στο κινητό του από άγνωστο νούμερο.

Μορφές εκφοβισμού

Ρατσιστικός: διάδοση αρνητικών σχολίων εξαιτίας της καταγωγής, της κοινωνικής τάξης, της οικονομικής κατάστασης, της διαφορετικότητας.

• **Σεξουαλικός:** υβριστικά σχόλια, σκίτσα και γκράφιτι με σεξουαλικό περιεχόμενο, ανήθικες χειρονομίες, ανεπιθύμητο άγγιγμα, μέχρι και σοβαρές σεξουαλικές επιθέσεις.

Θα δούμε μια ταινία για τις μορφές
εκφοβισμού στο σχολείο που δημιούργησε
ομάδα του 2^{ου} Γυμνασίου Ελληνικού και
παρουσιάστηκε στο Camera Zizanio 2011
στο φεστιβάλ Ολυμπίας.

Τρόποι πρόληψης & αντιμετώπισης

- Στα πλαίσια της πρόληψης έχουν εφαρμοστεί κάποια προγράμματα κατά του εκφοβισμού και της ενδοσχολικής βίας (π.χ. Νορβηγικό μοντέλο Dan Olweus, φινλανδικό μοντέλο ΚΙΝΑΚΟΥΛΟΥ, στην **Ελλάδα το πρόγραμμα της Ε.Ψ.Υ.Π.Ε. «Stop στην ενδοσχολική βία» κ.α.**).
- Η συνέχεια της ταινίας για τους τρόπους αντιμετώπισης του φαινομένου

Για ποιούς λόγους ένα παιδί μπορεί να δέχεται επιθέσεις εκφοβισμού και βίας στο σχολείο;

- Πολλές φορές στόχος γίνεται το **“διαφορετικό”**, το οποίο μπορεί να αφορά σε οποιοδήποτε ανθρώπινο γνώρισμα, είτε εξωτερικό είτε εσωτερικό.
- Για παράδειγμα το χρώμα του δέρματος, η εθνικότητα, το φύλο, το βάρος, η σχολική επίδοση, η κοινωνική συστολή.

- Όμως, τα ιδιαίτερα γνωρίσματα που έχει το κάθε παιδί και γενικότερα ο κάθε άνθρωπος είναι και αυτά που τον κάνουν ξεχωριστό και μοναδικό μεταξύ δισεκατομμυρίων ανθρώπων
- Η υποστήριξη των συμμαθητών μπορεί να βοηθήσει με ουσιαστικό τρόπο στην αντιμετώπιση του εκφοβισμού
- Όπως ήδη αναφέραμε εκφοβισμός και σχολική βία δεν επιτρέπονται...

Για ποιους λόγους ένας μαθητής αναπτύσσει εκφοβιστικές και βίαιες συμπεριφορές;

- Τα παιδιά που εκφοβίζουν μπορεί σε άλλο χώρο ή χρόνο να ήταν ή και να είναι ακόμα και τώρα αποδέκτες εκφοβιστικών και βίαιων συμπεριφορών και να μεγαλώνουν σε ένα απορριπτικό και βίαιο περιβάλλον.
- οι μαθητές που εκφοβίζουν σε αρκετές περιπτώσεις είναι δυστυχησμένοι και προσπαθούν να μεταφέρουν το έλλειμμα χαράς που νιώθουν στους άλλους.

Για ποιους λόγους ένας μαθητής αναπτύσσει εκφοβιστικές και βίαιες συμπεριφορές

- Ένα άλλο στοιχείο που συνδέεται με την εκδήλωση εκφοβιστικών συμπεριφορών είναι και τα συναισθήματα ζήλιας που μπορεί να νιώθει το παιδί που εκφοβίζει για τον αποδέκτη της εκφοβιστικής συμπεριφοράς.
- Οι μαθητές που εκφοβίζουν στοχεύουν στη **“διαφορετικότητα”** του άλλου για να τον κάνουν να νιώσει άσχημα για τον εαυτό του και να τον απαξιώσουν.

Έρευνα για ενδοσχολική βία

- 7,8% ασκούν λεκτική βία
- 4% ασκούν σωματική βία
- 12% γίνονται θύματα λεκτικής βίας
- 7,7% γίνονται θύματα ψεμάτων & φημών
- 5,9% βιώνει πρακτικές κοινωνικού αποκλεισμού
- 10% φοβάται ότι θα υποστεί πρακτικές εκφοβισμού
- 56,1% υιοθετούν την πρακτική της αγνόησης της βίας

Έρευνα για ενδοσχολική βία

- Το **10-15 %** των μαθητών πέφτει **θύμα** διαφόρων μορφών εκφοβισμού και βίας στο σχολείο.
- Οι μαθητές που **ασκούν** εκφοβισμό και βία στο σχολείο υπολογίζεται ότι ξεπερνούν το **5%** του συνόλου των μαθητών.
- Τα αγόρια εμπλέκονται περισσότερο σε περιστατικά **σωματικής βίας** σε σύγκριση με τα κορίτσια, τα οποία φαίνεται να εμπλέκονται πιο συχνά σε περιστατικά **λεκτικής βίας**.

- Τα αγόρια σε σχέση με τα κορίτσια εμπλέκονται πιο συχνά σε περιστατικά βίας, σε αναλογία 3 προς 1.
- Τα περιστατικά ενδοσχολικής βίας και εκφοβισμού εκδηλώνονται με **μεγαλύτερη συχνότητα στο δημοτικό και στο γυμνάσιο**, ενώ στο λύκειο μειώνονται.
- Οι μισοί από τους μαθητές που δέχονται επιθέσεις εκφοβισμού και βίας στο σχολείο δεν αναφέρουν πουθενά το γεγονός, ενώ οι υπόλοιποι μισοί συνήθως το αναφέρουν σε φίλους τους και σπανιότερα στους εκπαιδευτικούς ή τους γονείς τους.

Ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις στα παιδιά-θύματα εκφοβισμού

- Να νοιώσουν έντονο άγχος & αισθήματα ανασφάλειας
- Να έχουν φοβίες
- Να παρουσιάζουν σχολική άρνηση
- Να απουσιάζουν συχνά από το σχολείο
- Να οδηγηθούν σε σχολική αποτυχία
- Να εμφανίσουν μαθησιακές δυσκολίες, ψυχοσωματικά προβλήματα
(πονοκεφάλους, κατάθλιψη, διαταραχές ύπνου, ενούρηση κ.α.)

Χαρακτηριστικά παιδιών θυμάτων ενδοσχολικής βίας

- Εσωστρεφή & μοναχικά
- Ήσυχια & ευαίσθητα
- Περισσότερο αγχώδη και ανασφαλή
- Με χαμηλή αυτοεκτίμηση
- Άτομα που δύσκολα υπερασπίζονται τον εαυτό τους
- Φοβούνται για περαιτέρω βία ή τιμωρία από μεγάλους

Χαρακτηριστικά παιδιών θυτών ενδοσχολικής βίας

- Είναι επιθετικά
- Είναι ενεργητικά & υπερδραστήρια
- Είναι επιρρεπή σε παραβίαση κανόνων και αντικοινωνικές συμπεριφορές
- Έχουν χαμηλή αυτοεκτίμηση ενώ φαίνονται σίγουρα για τον εαυτό τους
- Είναι ικανά να ξεφεύγουν από δύσκολες καταστάσεις
- Δεν έχουν ηθικούς ενδιασμούς ή τύψεις για τις πράξεις τους

Τι να κάνουμε για να προλάβουμε την εμφάνιση βίας & εκφοβισμού

- Να συζητάμε για τους κανόνες συμπεριφοράς στο σχολείο, τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μαθητών
- Να αναδεικνύεται η αλληλεγγύη της παρέας των φίλων ως μέσον για την αντιμετώπιση περιστατικών βίας και εκφοβισμού.
- Να αναζητούνται και να αντιμετωπίζονται οι αιτίες που προκαλούν την απομόνωση και την περιθωριοποίηση των μαθητών.
- Να ευαισθητοποιούνται και οι γονείς για το πρόβλημα
- Να ασκείται εποπτεία στους χώρους του σχολείου όπου εκδηλώνεται βία.

Πως αντιμετωπίζουμε τα περιστατικά ενδοσχολικής βίας και εκφοβισμού;

- Το παιδί-θύμα απευθύνεται στον εφημερεύοντα καθηγητή που βρίσκεται εκεί γιατί τον νοιάζεται και μπορεί να τον προστατεύσει **χωρίς φόβο**, άλλωστε δεν ευθύνεται το ίδιο για ότι έχει συμβεί.
- Συζητείται το γεγονός στην τάξη, ώστε να αντιμετωπιστεί η συμπεριφορά του μαθητή-θύτη και να προταθούν τρόποι για την αντιμετώπιση τέτοιων δύσκολων καταστάσεων.
- Ενημερώνονται οι γονείς, ο Διευθυντής & η ομάδα ειδικών συμβούλων ψυχικής υγείας (εφόσον υπάρχουν) .

Η ομάδα φιλίας αντιμετωπίζει τα περιστατικά ενδοσχολικής βίας

- Αυτός ο νέος τρόπος αντιμετώπισης της ενδοσχολικής βίας δοκιμάστηκε και προτείνεται από τους μαθητές του 2ου Γυμνασίου Ασπροπύργου. Δημιούργησαν τη δική τους «Ομάδα Φιλίας». Στόχος της είναι να επιλύει συγκρούσεις και προλαμβάνει τη βία μεταξύ των μαθητών, πριν χρειαστεί να επέμβουν οι καθηγητές.
- Στην ομάδα αυτή συμμετέχουν κυρίως μαθητές. Η σύνθεση της ομάδας είναι ετερόκλητη όμως τα μέλη της καταφέρνουν να συνεργαστούν και να φτάσουν στην επίτευξη του κοινού στόχου. Παιδιά λιγομίλητα και συνεσταλμένα, μαθητές με χαμηλούς βαθμούς αλλά και μαθητές υψηλών επιδόσεων, παιδιά Ελλήνων και μεταναστών, παιδιά από οικονομικά ασθενέστερες οικογένειες ως επί των πλείστων είναι τα μέλη της «Ομάδας Φιλίας».

Πώς λειτουργεί αυτή η ομάδα;

- «Η διαμεσολάβηση γίνεται στη βιβλιοθήκη του σχολείου. Σε δύο αντικριστά θρανία κάθονται τα παιδιά που έχουν τσακωθεί και οι συμφιλιωτές τους. Στην αίθουσα δεν υπάρχει ενήλικας. Αφού κάθε πλευρά πει τη θέση της για το περιστατικό, αναζητείται κοινή λύση. Αποφασίζουν να δώσουν τέλος στην παρεξήγηση και υπογράφουν έπειτα μια συμφωνία που πρέπει να τηρήσουν. Η υπογραφή τους είναι ένα είδος δέσμευσης απέναντι στους συμμαθητές τους. Δίνουν τον λόγο τους και τον τηρούν»

.....μίλα μη φοβάσαι

Ακούστε κάτι σχετικό

Ομάδα μαθητών
1^{ου} Γυμνασίου Ανατολής

Υπεύθυνη καθηγήτρια
Νίκη Μποτωνάκη